

Fontys Hogescholen
Mevrouw drs. Y. Visser, directeur FLOT
Postbus 90900
5000 GA Tilburg

Datum: 1 juni 2017
Kenmerk: HC/17.149
Onderwerp: Herbeoordeling GPW

Geachte mevrouw Visser,

Hierbij treft u de definitieve rapportage aan naar aanleiding van de herbeoordeling op 18 april 2017 van de opleiding Godsdienst en Pastoraal Werk van het instituut Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing.

Inleiding

Op 14 december 2015 heeft een auditpanel, bestaande uit de heren drs. R. v.d. Herberg, dr. P. Vermeer en dr. P. de Haan de hbo-bachelor opleiding Godsdienst en Pastoraal Werk van Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing, vestiging Utrecht, beoordeeld. Het auditpanel heeft haar bevindingen naar aanleiding van de audit in een rapportage beschreven die vervolgens door het bevoegd gezag van Fontys Hogescholen in mei 2016 aan de NVAO is voorgelegd. In het daaropvolgend besluit, gedateerd 30 september 2016, citeert de NVAO uit het paneloordeel dat van het beperkt aantal beschikbare afstudeerproducten het bachelorniveau bij meer dan tien procent onvoldoende was. Het panel onderzocht toen tevens op welke wijze de opleiding de afstudeerperiode vormgaf. Alles overwegende beoordeelde het auditpanel in haar rapportage van april 2016 'Standaard 4: Gerealiseerd niveau' als onvoldoende.

Aanleiding hersteltermijn GPW

De opleiding was ten tijde van de audit, december 2015, bezig de onderzoekscomponent verder te integreren in het curriculum. Dit moest leiden tot een verbetering van de afstudeerproducten en daarmee tot de noodzakelijke verhoging van het afstudeerniveau. De meer recente, door het auditpanel in 2015 bestudeerde, afstudeerwerken lieten wat niveau betreft een stijgende lijn zien. Het auditpanel bestudeerde en beoordeelde tevens het herstelplan van de opleiding dat de NVAO vervolgens bij het accreditatiebesluit heeft betrokken. In dit herstelplan beschrijft de opleiding de maatregelen die zowel het gerealiseerd niveau betreffen als randvoorwaardelijk zijn om het gerealiseerd niveau op bachelorniveau te brengen. Daarop stelde het auditpanel een hersteltermijn voor aan de NVAO voor de opleiding. Vervolgens heeft de NVAO het voorstel van het panel overgenomen in haar 'Besluit accreditatie' van 30 september 2016 onder het kenmerk *NVAO/20162178/LL*.

In haar brief van 30 september 2016 besluit de NVAO tot verlenging van de geldigheidsduur van het vorige accreditatiebesluit van 25 mei 2010 van de opleiding Hbo-bachelor Godsdienst Pastoraal Werk tot en met 31 oktober 2017.

De opleiding heeft ervoor gekozen om een deel van het auditpanel dat ook betrokken was bij de eerste (negatieve) beoordeling te vragen opnieuw het eindniveau vast te stellen. In de voorliggende rapportage beschrijft dit auditpanel haar bevindingen inzake de herbeoordeling van de opleiding Godsdienst en Pastoraal Werk in de varianten voltijd en deeltijd. Daar waar deeltijd afwijkt van de voltijdvariant, vermelden wij dit.

Herbeoordelingstraject

Het herbeoordelingstraject bestond uit drie delen.

- Voorafgaand aan de herbeoordeling op 18 april 2017 heeft het auditpanel een aantal documenten bestudeerd, waaronder jaarverslagen van de examencommissie, een notitie over de onderzoeksleerlijn en het herstelplan.
- Tevens heeft het panel zes nieuwe afstudeerwerken bestudeerd van de opleiding Godsdienst Pastoraal Werk, voor het merendeel afkomstig uit 2016.
- Vervolgens zijn tijdens de beperkte audit gesprekken gevoerd met het management, de docenten/beoordelaars en met de leden van de examencommissie.

Tijdens de beperkte audit is het auditpanel nagegaan in welke mate de opleiding erin is geslaagd om hetgeen zij in het herstelplan beschrijft, te realiseren.

Bevindingen

Heroriëntatie

Het auditpanel stelt vast dat er binnen FHTL/GPW thans sprake is van drie bewegingen, namelijk:

- een nieuwe positionering van de opleiding door het zich wijzigende werkveld;
- een intensievere samenwerking met de Universiteit Tilburg;
- de kwaliteitsborging rond het eindniveau is een belangrijk thema.

Wat betreft de nieuwe positionering, staat de vraag centraal wat het kerkelijk werkveld verwacht van afgestudeerden die na hun afstuderen steeds vaker terechtkomen buiten parochies in niet-kerkelijke instellingen. Ook het auditpanel kon dit vaststellen na bestudering van de eindwerken die niet allemaal betrekking hadden op het uitvoeren van onderzoek binnen kerkelijke organisaties.

In landelijk verband zijn de opleidingen gestart met een heroriëntatie op het werkveld en waarbij zij het beroepsprofiel actualiseren: minder kerkelijk en meer zich richtend op maatschappelijke organisaties. De opleiding zal óók gaan opleiden voor andere beroepen en ervaringen verzamelen rond de nieuwe werkvelden, bijvoorbeeld binnen de zorg- en de sociaal agogische sector. Volgens het auditpanel een begrijpelijk 'beweging' die de GPW-opleidingen op landelijk niveau maken. Het staat dan voor studenten vrij om af te studeren in de nieuwe werkvelden.

Praktijkgericht onderzoek

De opleiding heeft thans beter dan in 2015 beschreven wat praktijkgericht onderzoek op bachelorniveau inhoudt, namelijk: onderzoekende houding, beperkte scope, eigen verlegenheidssituatie in de beroepspraktijk, enz. Dit proces is nog niet ten einde. De discussie hierover binnen het docententeam en management van GPW, met daarbij de inzichten van Daan Andriessen over praktijkgericht onderzoek in het achterhoofd, heeft met name betrekking op de wijze waarop de sociale wetenschappen onderzoek uitvoeren en de wijze waarop dit binnen de theologie gebeurt. Over het 'hoe' hiervan: tóch de keuze voor een theologische onderzoeksmethode of aansluiting blijven zoeken bij de sociaal-wetenschappelijke wijze van onderzoek uitvoeren, is de opleiding nog in gesprek, ook in landelijk verband met de collega-opleidingen.

De opleiding heeft de onderzoeksleerlijn in het curriculum verwerkt vanaf de propedeuse. De onderzoekscompetentie is daarbij als volgt geformuleerd: *'De GPW'er onderkent het belang van het kunnen uitvoeren van kleinschalig praktijkgericht en toegepast onderzoek voor het beroep waar hij voor wordt opgeleid. Hij heeft zicht op wat het betekent een onderzoekshouding in te nemen. Hij weet wat in een wetenschappelijke tekst probleemstelling, vraagstelling, doelstelling en methode is en weet deze van elkaar te onderscheiden en met elkaar te verbinden. Dit alles onder begeleiding'*. De student dient over basale kennis te beschikken over het opzetten en uitvoeren van kleinschalig onderzoek binnen de eigen beroepspraktijk en kan hierover rapporteren.

De onderzoekslijn is thans beter verankerd in het curriculum, het aantal contacturen op het terrein van onderzoeksvaardigheden is verhoogd en de samenwerking met de Tilburg University of Catholic Theology is geïntensiveerd. Zo (her)beoordelen collega's van de Tilburg University steekproefsgewijs GPW-afstudeeronderzoeken.

Beoordelingswijze

FHTL heeft maatregelen getroffen op het terrein van docentkwaliteit. Nadat verschillende docenten de opleiding hebben verlaten, zijn nieuwe docenten benoemd. Zij hebben in het kader van het niveau van de gehanteerde didactiek, de toetsingsvaardigheden en de onderzoekbegeleiding trainingen gevolgd op MKO- en SKO-niveau. Verder, zo is het auditpanel gebleken, continueert de opleiding haar deelname aan het op landelijk niveau bespreken van afstudeeronderzoeken en beoordelingen met Hogeschool Windesheim, de Christelijke Hogeschool Ede en VIAA Gereformeerde Hogeschool.

De opleiding heeft werk gemaakt van de kwaliteit van de beoordeling(sprocedure), in het bijzonder wat betreft de transparantie en de betrouwbaarheid van de beoordelingscriteria door het gebruik van *rubrics*. De onderlinge vergelijkbaarheid tussen de beoordelingscriteria wordt daarmee vergroot. Jaarlijks bespreken docenten (vanuit hun functie als begeleider en beoordelaar) afstudeeronderzoeken alsmede de (wijze van) beoordeling. Verschillen van inzicht worden hierbij uitgebreid besproken; afstudeerwerken die de opleiding met een cijfer tussen 6 en 7 beoordeelt, worden door meerdere beoordelaars nogmaals kritisch bestudeerd alvorens zij het definitief cijfer vaststellen. In dit verband stelt het auditpanel vast, na bestudering en beoordeling van de nieuwe afstudeerproducten, dat de opleiding aandacht moet blijven besteden aan het kalibreren van de indicatoren en aan de kwaliteit van de beoordeling. Dit kalibreren gebeurt thans al binnen het kernteam van docenten (die ook als examinator optreden) en twee tot drie keer per jaar met docenten die bij de begeleiding betrokken zijn.

Examencommissie

Het auditpanel heeft gesproken met de voorzitter en de secretaris van de examencommissie. Omdat FHTL een kleine organisatie is, is voor hen een beperkt aantal uren beschikbaar. Deze uren gaan vooral op aan uitvoerende taken en daarbinnen aan de behandeling van casuïstiek. De examencommissie geeft in haar jaarverslagen aan meer tijd te willen krijgen voor bij- en nascholing. De examencommissie stelt ieder studiejaar een jaarverslag op waarin zij haar activiteiten beschrijft. Twee jaarverslagen over 2015 en 2016, zijn door het auditpanel bestudeerd en stelt daarbij vast dat de hierin beschreven en voorgenomen activiteiten een bijdrage leveren aan de kwaliteitsborging van het eindniveau. Zo wijst zij examinatoren aan en ziet zij toe op of doet zij aanbevelingen voor de scholing van examinatoren. FHTL begeleidt en evalueert nieuwe docenten die als examinator optreden. Voor docenten met een aanstelling groter dan 0,2 fte geldt, dat zij over BKO of een vergelijkbaar getuigschrift beschikken. Zij hebben een cursus binnen Fontys gevolgd op het terrein van onderzoeksbegeleiding. De examencommissie controleert of de examinatoren de voorgeschreven beoordelingsformulieren op de juiste wijze gebruiken en invullen. Deze controle is nog een aandachtspunt voor de examencommissie.

Conclusie afstudeerproducten

Het auditpanel heeft voorafgaand aan de audit zes nieuwe afstudeerproducten bestudeerd. Hieruit is nadrukkelijk het beeld ontstaan, dat studenten die de herziene onderzoekscyclus hebben gevolgd betere afstudeerproducten leveren dan studenten waarbij dit niet het geval is. Het auditpanel beoordeelt de door haar bestudeerde afstudeerproducten als voldoende en daarmee het hbo-bachelor niveau representerend. Het door studenten gekozen onderwerp is veelal gelieerd aan een probleem binnen de eigen beroepspraktijk en betreft dan ook veelal een door hen ervaren 'handelingsverlegenheid'. De onderwerpen zijn zeker vakrelevant en zouden door het onderzoek breder te trekken een interessante bijdrage kunnen leveren, niet alleen aan het aan het vakgebied GPW maar ook aan aanpalende terreinen binnen bijvoorbeeld de sociaal-agogische sector. Studenten laten zien dat zij de methodische component voldoende beheersen, tevens reflecteren zij over wat hun onderzoekstraject en beschrijven waar ze daarbij zoal tegenaan lopen. Studenten kunnen nog wel het theoretisch kader beter afbakenen, dat was in een aantal gevallen nog erg 'breedsprakig'. Het auditpanel onderschrijft de oordelen die de examinatoren geven aan de afstudeerproducten.

Waar zowel docenten als studenten zich mee geconfronteerd zien, is het beperkt aantal studiepunten (zeven EC's) die de opleiding voor dit studieonderdeel heeft toegekend. Door hier meer studiepunten aan toe te kennen, bestaat voor de student de mogelijkheid het door hen gekozen onderwerp uitgebreider te behandelen dan thans het geval is. Volgens het auditpanel komt dit zowel de diepgang als relevantie van het afstudeerwerk voor de praktijk ten goede.

Aandachtspunten

Tenslotte wil het auditpanel de opleiding nog een aantal aandachtspunten meegeven die de gesprekken die de opleiding nu al voert kunnen verrijken.

- Leer de student om de handelingsverlegenheid die de aanleiding vormt voor een afstudeeronderzoek breder te trekken en daarbij over het eigen handelen heen te kijken.
- Breid het aantal interviews die student voeren uit als je ervoor kiest om het aantal EC's voor het afstudeeronderzoek te verhogen waarmee de student de onderzoeksmethodologie versterkt.
- De resultaten van kalibratiesessies komen samen binnen de onderzoekscommissie. Presenteer de resultaten opleidingsbreed, leg deze vast.
- Benut de *know how* van de Universiteit Tilburg op de onderzoekscomponent binnen GPW.
- Stel een brede werkveldcommissie samen en benoem hierbinnen ook vertegenwoordigers die afkomstig zijn van niet-kerkelijke organisaties.
- Houd bij het onderzoek het praktijkgericht theologisch én het multidisciplinaire aspect van het vakgebied nauwlettend in de gaten.
- Overweeg het aantal EC's voor het afstudeertraject te verhogen.

Samenvatting en conclusies

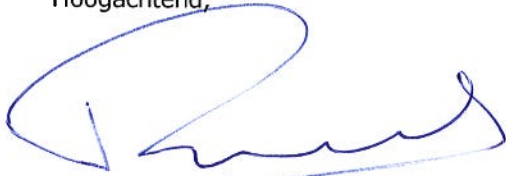
Vatten wij de resultaten van het auditpanel samen, naar aanleiding van de beoordeling van de nieuwe afstudeerproducten uit de jaren 2015 en 2016 voor de voltijd- en deeltijdvariant van de opleiding GPW van Fontys Hogeschool, dan ontstaat het volgende beeld.

- De opleiding heeft de basis voor het afstudeertraject goed neergezet.
- De afstudeerproducten zitten methodologisch voldoende gedegen in elkaar.
- De mogelijkheid voor beoordelaars/examinatoren om hun oordelen goed te beargumenteren, wordt door het gebruik van *rubrics* gefaciliteerd. De kwaliteit van de beoordeling is in een enkel geval nog een punt van aandacht.
- De opleiding is zich terdege bewust van haar ontwikkelingspotentieel en stermt dit af met verschillende voor haar relevante partijen waaronder met andere hogescholen en met de Universiteit Tilburg.

Resumerend stelt het auditpanel vast, dat het hbo-bachelorniveau van de afstudeerwerken GPW voldoende is aangetoond.

Indien u opmerkingen of vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage, dan ben ik tot een toelichting bereid.

Hoogachtend,

drs. R. B. van der Herberg,
voorzitter auditpanel GPW, Fontys Hogeschool

Cc:

De heer dr. E. Luijten

Mevrouw M. van den Heuvel